

MŰVÉSZETI ISMERETEK – VIZUÁLIS KULTÚRA

Ismereteink nagy részét abból szűrjük le, amit látunk. A számítógép, a mobiltelefon, az internet és a televízió kínálta információk feldolgozása is elsősorban vizuálisan történik. A művészeti ismeretek, vizuális kultúra tantárgy oktatásának célja elsősorban az, hogy segítse a diákok személyiségfejlődését: fejlessze vizuális kommunikációs készségüket, kreativitásukat, és hozzájáruljon az alapműveltség kialakulásához.

A felnőttképzés speciális helyzete (eltérő életkorú és tizenhét évesnél idősebb tagjai lehetnek egy-egy csoportnak) alapvetően más típusú oktatást követel, mint a normál középiskolai rendszer. A képzésen résztvevőknek nem csak a koruk, de tapasztalataik és előéletük is különböző. Ezt figyelembe kell venni a tanterv kialakításánál csakúgy, mint a megvalósítás során, pl. csoportmunka tervezésénél.

A gyakorlati tevékenységek háttérbe szorulnak az elméleti oktatás mellett. Ez azonban nem gátolhatja meg az élményeken keresztül történő megértést, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztését. Törekedjünk a témák projektalapú feldolgozására. Helyt kell adni a személyes tapasztalatoknak, és ezeket, akár improvizatív módon, integrálni kell a tananyagba. Mindez hozzájárul a tanulók ön- és társismeretének gazdagodásához, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és kapcsolatfenntartást. Fontos, hogy a képzőművészet, a környezeti kultúra mellett a társművészetekről is szó legyen az órákon. A társművészetekkel (zene, színház, film) való kapcsolat elősegíti a művészet átfogó ismeretét.

Az óraszám nem alkalmas a művészettörténeti korszakok kronologikus feldolgozására. Ezért a tananyag gerincét az értelmezés, a formaképzés adja, s teret enged a szabad témaválasztásnak. Így, bár alapvetően a modern művészetre koncentrál (19-20. század), lehetőséget ad az ősi, ókori és a klasszikus korszakok megismerésére is. Fontos része a tantervnek az egyéni és csoportos műelemzés és témafeldolgozás.

A műelemzés lényege a mű által közvetített információ megértése, felismerése. Fontos, hogy ne csak „magasművészeti” alkotást, hanem a tárgykultúra körébe tartozó darabokat is elemezzünk.

A csoportos témafeldolgozás alapját szolgáló forrásanyagot az oktató nyomtatva vagy digitálisan megjelenített információkkal gazdagíthatja.

A kerettanterv adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, hozzárendelt óraszámokkal, a tananyag 90%-akötelezően meghatározott, a fennmaradó 10% szabadon tervezhető. Az ezen felüli 6 szabad óra felhasználható a társművészetek tanulmányozására (filmek megtekintése, zenehallgatás).

A tematikai egységek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak megfelelően, a szaktanár döntése alapján dolgozhatók fel.

A tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg, mivel a témák feldolgozása komplex tevékenységek keretében valósul meg. A feltüntetett tematikai egységek és közműveltségi tartalmak átfedik egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a feltüntetett óraszámajánlások az éves összóraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást.

Fontos, hogy a megszerzett tudás megfelelő alapot adjon az érettségi vizsgához azoknak a diákoknak, akik a művészeti ismeretek – vizuális kultúra tantárgyat választják (projekt típusú érettségi). Ezért az alapvető szakkifejezéseket, technikákat elméleti szinten ismerniük kell a képzésen résztvevőknek.

Az egyetemes művészettörténet alapfogalmainak, legjelentősebb korszakainak ismerete része az alapműveltségnek. Fontos, hogy ezek a témák részét képezzék az anyagnak. Ugyanakkor olyan témákon keresztül közelítsük meg ezt a területet, amelyek magja a 20-21.

századi gondolkodás és művészet. Ez azért fontos, mert a modern művészet által könnyebben tudjuk aktualizálni az adott művészi alkotói folyamatot, vizuális tevékenységet.

A magyar vonatkozású művészet megismerése segít a tanulónak felismerni közvetlen környezete értékeit, növeli az összetartozás érzését. Világítsunk rá a magyar és a nemzetközi művészet közötti összefüggésekre, és szembesítsük a résztvevőket a nemzeti sajátosságokkal. Ez nem csak saját környezetük megismerése miatt fontos, hanem azért is, mert toleránsabbá teheti a tanulókat más országok nemzeti művészi tevékenységének elfogadásával kapcsolatban.

A műelemzések során helyet kell adni a kreativitásnak és a szabad gondolkodásnak. A tanult tényanyagot a képzésen részt vevő hallgató egészítse ki saját észrevételeivel, felismeréseivel. Ez segít megismerni önmaga és társai gondolkodását, fejleszti az önismeretet. A látványértelmezésen keresztül fejlődik önálló kritikai gondolkodása, elemzőképessége és vitakultúrája.

A diáknak a tárgy- és környezetkultúra területén végzett tanulmányai érthetőbbé teszik a számára a forma és a funkció kapcsolatát. Nem csak elfogadja, de érti, értelmezi is a használati tárgyakat, megérti fejlődési folyamatukat.

A vizuális kommunikáció segít eligazodni a média világában.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésében az aktív értelmező tevékenységek folytán a vizuális kultúra tantárgy fontos szerepet játszik. A tanuló részt vesz verbális és vizuális kommunikációs szituációkban, megtapasztalja az önkifejezés több formáját. Ezek segítségével képes érzéseinek és véleményének kifejezésére, valamint saját és mások tevékenységének értékelésére is.

A csoportos megbeszélések során a tanuló megismeri és képes alkalmazni a tömegkommunikációs médiumok különböző műfajait, a média eszköztárát, így a tantárgy médiatudatosságra is nevel.

A tanuló lehetőséget kap más kultúrák sokszínűségének megismerésére. Képes megfogalmazni véleményét és elfogadni mások érvelését. Ezáltal fejlődnek a szociális és állampolgári kompetenciák.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztéséhez is hozzájárul a művészeti ismeretek – vizuális kultúra oktatása: a diákok emocionális érzékenysége, a befogadást és a kifejezést segítő képessége fejlődik, s felkelhető érdeklődésük a kortárs kulturális élet rendezvényei iránt.

A hatékony, önálló tanulás megalapozásaként a diák részt vesz nagy- és kiscsoportos tevékenységekben, és vállal egyéni tevékenységeket is. Megtapasztalja saját készségeit és képességeit, felismerheti, miben kell még fejlődnie.

A kerettanterv szerkezetében a tematikai egység, az előzetes tudás, a tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok, az ismeretek/fejlesztési követelmények és a kulcsfogalmak/fogalmak tárgyszakaszok ismétlődnek. A kerettanterv ebben a tekintetben kapcsolódik a művészet tantárgyterület más tantárgyainak formai felosztásához. Ebből talán a legproblematicusabb a felnőttoktatás speciális helyzetéből fakadóan az előzetes tudás általános meghatározása, hiszen a tanulók nemcsak életkorukban, hanem a műveltség területén is jelentős különbségeket mutathatnak. A sikeres csoportmunka érdekében a témák felvetésénél, megbeszélésénél ezt mindig figyelembe kell vennünk.

Vizuális kultúra	11. évfolyam (36 hét)	12. évfolyam (31 hét)
	E	E
heti óraszám	0,5	1
éves óraszám	18	31

A témaköröket tartalmazó táblázatokban a tanévhez kapcsolódó teljes óraszám szerepel.

11. évfolyam

Tematikai egység	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 1,5 óra
Javaslat	A tanár által meghatározott formában, a tanulókkal egyeztetve. Az írásos felmérés mellett javasolt egy-egy téma csoportos feldolgozásának értékelése („tabló”, bemutató készítés, akár elektronikus formában). Hasznos lehet egy képfelismerő dolgozat (pl. 25 híres mű a reneszánsz vagy barokk korból: cím, alkotó, évszázad. Ehhez természetesen ismertető órákat kell tartani.)	

Tematikai egység	Csoportos feldolgozás	Órakeret E: 2 óra
Előzetes tudás	Átlagos szintű kommunikációs képesség. A társak iránti bizalomérzet. (A feladat fontos része az előzetes egyéni tudás megosztása, ami feltételezhetően széles skálán mozog.)	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanulók önkifejezési készségének fejlesztése, megnyilatkozásaik bátorítása, együttműködésük erősítése. A kommunikáció különböző típusainak ismerete és a szituációhoz illő használata. Csoporton belüli munkamegosztás.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Választott vagy megbeszélte művészettörténeti korszakok csoportos feldolgozása Klasszikus kultúrák megismerése, ismétlése Információ-, adat-, és forrásgyűjtés Kultúrtörténeti áttekintés Társzművészetek és a képzőművészet, környezet és kultúra kapcsolata		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kapcsolatteremtés, munkamegosztás, illetve egyéb fogalmak a szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység	A művészet értelmezése	Órakeret E: 2 óra
Előzetes tudás	Alapfokú asszociációs és kommunikációs képesség.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Önálló vélemények megbeszélése, egymás gondolatainak elfogadása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

A művészet, képzőművészet korok szerinti értelmezése. A modern művészet összehasonlítása egyéb korok művészetével, az ókori társadalmak művészetének fogalmával, a katedrálisok építőműhelyeivel és a reneszánsz emberrel. Kézművesség és művészet, tartalom és forma kapcsolata.

Mitől válik művészi értéké az alkotás? A mű és a valóság kapcsolata. Naturalizmus és absztrakció. Boris Vallejo, Chuck Close és Malevics.

A valóság és a látszat. Az egyiptomi festészet és a perspektivikus ábrázolásmód. A realizmus és az impresszionizmus.

Szépség és kifejezés. A mű és tárgyának kapcsolata. Lehet-e szép egy festmény, szobor, ha nem szép az ábrázolás tárgya? Willendorfi Vénusz és a Belvedere-i Apollón.

Érték lehet-e a belefektetett munka? Gigászi művek és a minimalizmus. A Sixtus kápolna szentélyfala és Duchamp „ready made”-jei.

A festészet, a szobrászat alapfogalmainak megismerése.

Az egyetemes művészet technikái.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Absztrakció, természeti formák, kompozíció, elvonatkoztatás, plasztika, dombormű, körszobor, szoborcsoport, rajz, vonal, tónus, illetve egyéb fogalmak a szaktanár választása szerint.
------------------------------------	--

Tematikai egység	Gyakori témák a művészetben: mitológiai, bibliai adaptációk, csendélet, tájkép, portré	Órakeret E: 2 óra
Előzetes tudás	A Biblia és a mitológia alapfogalmainak az ismerete.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Különbéle korszakok, stílusok és műfajok párhuzamainak felismerése és jellegzetességeik megfogalmazása. Alapvető kompozíciós sémák felismerése. Vizuális kommunikáció, képi folyamat felismerése és sorrendbe rendezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A narratív ábrázolás megjelenési formái.</p> <p>A leggyakoribb bibliai ábrázolások megismerése (Pieta, az utolsó vacsora, Golgota, apostolok, legismertebb szentek)</p> <p>A leggyakoribb mitológiai ábrázolások megismerése: mondakörök, héroszok és az olimposzi istenek, Héraklész 12 próbája, Párisz ítélete, Akhilleusz és Trója, Zeusz csábításai.</p> <p>A csendélet megjelenése az antik Róma és a 17. századi Németalföld festészetében.</p> <p>Az önálló tájkép és a történelmi, mitológiai tájkép a 19-20. század művészetében.</p> <p>A portréábrázolás megjelenésformái a klasszikus (reneszánsz, barokk, romantika) és a modern művészetben.</p> <p>Korstílusok, képzőművészeti irányzatok, műfajok stílusjegyeinek megismerése.</p> <p>– Lehetséges gyakorlati feladat: szimbolikus csendéletek, a tárgyak szimbolikája, személyes élmények hatása a hétköznapi tárgyakra. Magánmitológia. „Személyes csendélet” beállítása és rögzítése (fotó, mobiltelefon, fényképezőgép).</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Narráció, illusztráció, adaptáció, karakter, attribútum, illetve egyéb fogalmak a szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység	Parafrázisok, „remake”, avagy újraértelmezett témák a művészetben	Órakeret E: 1,5 óra
Előzetes tudás	A korábbi ismeretek felidézése és konstruktív alkalmazása. Asszociatív képesség.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Érdeklődés felkeltése a kultúrtörténet, történelem iránt. Korstílusok és kulturális folyamatok megismerése és ezek tudatos alkalmazása események, művészeti alkotások feldolgozásában, megjelenítésében.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Egyedi műalkotások és sorozatok. Egy konkrét téma ismétlése egy művészi életúton belül (pl. Michelangelo: Piéták, Monet: A roueni katedrális képei). Tartalom a téma mögött. Mi az ok az ismétlésre? Korokon átívelő parafrázisok (pl. Gráciák: Pompei, Raffaello, Rubens, Canova). Az ismétlődés okainak feltárása. Aktualizálás, a művész, a mű iránti tisztelet, nosztalgia, stb. Újrafeldolgozott művek (pl. Laokoón csoportok: Hageszandrosz, El Greco. Mayák és fekvő Vénuszok: Giorgione, Tiziano, Goya, Manet. Olympia, koncert és reggeli a szabadban: Giorgione, Manet. a Babel tornya: az antwerpeni „Babel tornya kör” és Brueghel, a piramis: Kheopsz, Canova: Mária Krisztina főhercegnő síremléke, és az egydolláros, stb.) – Lehetséges gyakorlati feladat: művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Parafrázis, művészi sorozat, idol, „remake”, illetve a szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység	Társadalom és a művészet kapcsolata I.	Órakeret E: 2 óra
Előzetes tudás	A korábban tanultak konstruktív alkalmazása. Önálló véleményalkotás.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Bevezetés a médiumtípusok és nyelvezetük alapjaiba. A társ művészetek fogalmának megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Mit várunk el a művésztől? Társadalmi elvárások. Az elvont művészet. A „beavatottak”, a tárlatok, kiállítótermek közönsége. A társadalom elvárása és a művészet értelmezése a különböző korszakokban. A megrendelő arisztokrácia és az egyszerű nép. Van e magas művészet? Az elitkultúra és a tömegkultúra kapcsolata. A művészet elterjedése az ókorban, a középkorban és a reneszánsz korban. Az új polgári megrendelőréteg megjelenése a barokk művészetben. Sokszorosítható művészet, a grafika elterjedése Európában. Az avantgárd megjelenése, lázadás a közízlés ellen. A popkultúra megjelenése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Donátor, avantgárd, grafikai eljárások, rézkarc, linómetszet, litográfia, fametszet, szitanyomat, illetve a szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység	Társadalom és a művészet kapcsolata II.	Órakeret E: 2 óra
Előzetes tudás	Önálló véleményalkotás. Vélemények széles látókörű befogadása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Médiumentípusok és nyelvezetük megismerése. Társművészetek.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A kereskedelem és a művészet kapcsolata. Az eladható művészet. A Pop-art és a reklám művészete. Az egyediség és a sokszorosíthatóság. A művészet kivonul az utcára. A mexikói falfestmények és a street-art. A graffiti születése és műfajai. A városi lét és a globalizáció. Az egyén és a társadalom a 20-21. században. Az ember és a természetes környezet viszonya. Tárgy- és környezetalakítás. A land-art megjelenése. Installáció és környezetalakítás.</p> <p>– Lehetséges gyakorlati tevékenység: tárgyak áthelyezése, átértelmezése, kiegészítése kollázs, montázs technikával, hulladék anyagok felhasználásával.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Graffiti, 3D street-art, stencil, murália, installáció, illetve a szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység	A tér és az ember viszonya, a mesterséges tér és funkciói	Órakeret E: 2 óra
Előzetes tudás	Alapszintű történelmi ismeretek. A társadalom szerveződésének alapfokú ismerete.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Környezet értelmezése. Funkció felismerése forma alapján. Térszervezés, felismerés, értelmezés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Kivonulás a barlangból, az első teremtett terek. Az első településformák, a sejtyszerű településforma. Életünk tere, a lakóház. Ősi formák: lakókunyhók, paticházak. Az első szakrális terek megjelenése (pl. Stonehenge, Nabta Playa, Málta templomai). A transzcendencia határán; a temetkezés, a halotti kultusz építményei (pl. Kheopsz piramisa, Kephren piramisa, Tutankhamon sírja, Palenque: Feliratok temploma, Mauszólosz sírja, VII. Kelemen pápa sírja, Lenin mauzóleuma). A városiasodás. Az első városok. Az ideális városok. Városkép a reneszánsz, a klasszicizmus és az eklektika korában. Korunk városképe (megbeszélés).</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szakrális, ezoterikus, transzcendens, világi, profán, illetve a szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 3 óra
Javaslat	Az előző témakörökben tárgyalt ismeretek elmélyítése. Más művészeti gag, az adott témához kapcsolódó anyagának megismerése.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p>Alkalmassá válnak a tanulók a vizuális kommunikációra, felismerik és alkalmazzák annak stílusjegyeit.</p> <p>A tanulók képessé válnak gondolataik kifejezésére, a mások előtti megnyilatkozásra és együttműködésre.</p> <p>Növekvő intenzitással és mélységgel vesznek részt a csoportos munkában.</p> <p>Tudatosan és kreatívan alkalmazzák a megismert formákat.</p> <p>Szélesítik látókörüket, ezáltal toleránsabbá válnak. Elfogadják más emberek véleményét, más, idegen kultúrák eredményeit.</p>
---	--

12. évfolyam

Tematikai egység/	A tanulók teljesítményének mérése	Órakeret E: 2 óra
Javaslat	<p>A tanár által meghatározott formában, a tanulókkal egyeztetve.</p> <p>Az írásos felmérés mellett javasolt egy-egy téma csoportos feldolgozásának értékelése („tabló”, bemutató készítés, akár elektronikus formában).</p> <p>Hasznos lehet egy képfelismerő dolgozat (pl. 25 híres mű a 19-20. század művészetéből: cím, alkotó, évszázad. Ehhez természetesen ismertető órákat kell tartani.)</p>	

Tematikai egység	Csoportos feldolgozás	Órakeret E: 3 óra
Előzetes tudás	<p>Normál szintű kommunikációs képesség.</p> <p>A társak iránti bizalomérzet.</p> <p>(Fontos az előzetes, széles skálán mozgó egyéni tudás megosztása).</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A tanulók önkifejezési készségének fejlesztése, megnyilatkozásaik bátorítása, együttműködésük erősítése.</p> <p>A kommunikáció különböző típusainak ismerete és a szituációhoz illő használata.</p> <p>Csoporton belüli munkamegosztás.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Választott vagy megbeszélte művészettörténeti korszakok csoportos feldolgozása.</p> <p>Klasszikus kultúrák, 19-20. századi irányzatok, stílusáramlatok megismerése, ismétlése.</p> <p>Információ-, adat-, forrásgyűjtés.</p> <p>Kultúrtörténeti áttekintés.</p> <p>Tárművészetek és a képzőművészet, környezet kultúra kapcsolata.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Kapcsolatteremtés, munkamegosztás, illetve egyéb fogalmak a szaktanár választása szerint.</p>	

Tematikai egység	Rombolás és újrateremtés a művészetben: A rombolás	Órakeret E: 2 óra
Előzetes tudás	<p>Alapfokú történelmi ismeretek.</p> <p>Alapszintű kommunikációs képesség.</p> <p>A korábban tanultak konstruktív alkalmazása.</p>	

A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Klasszikus és avantgárd irodalmi művek megbeszélése (kapcsolat, segítség, magyar nyelv és irodalom tantárgy). Ritmusértelmezés zenei és képzőművészeti példákkal.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Pusztítások a művészettörténetben. A bizánci képrombolás és a 20. századi avantgárd. A klasszikus értékek felbomlása a 20. század eleji Európában. Az önpusztító művészet. A naturalista forma felbontása. Cézanne és a kubizmus. A művészet tagadása, a futurista kiáltvány és a dadaizmus. Kísérleti művészet. A művészeti formák új értelmezése és összevonása. A Cabaret Voltaire (pl. Hugo Ball: Gadji beri bimba).</p> <p>– Lehetséges gyakorlati tevékenység: ready make-ek készítése, esetleg a tánc és dráma tantárgy egy-egy gyakorlatának átvétele.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Akcióművészet, konformizmus, destruktív szemlélet, polgári értékek, esztétika, esztétikai normák, illetve a szaktanár választása szerint.

Tematikai egység	Rombolás és újratерemтés a művészetben: Az új teremтése	Órakeret E: 3 óra
Előzetes tudás	Alapszintű kommunikációs képesség. A korábban tanultak konstruktív alkalmazása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Pszichológiai alapismeretek. Önismeret. Véleményalkotás és más véleményének elfogadása. Médiaismeret.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Az újraalkotott művészet. A szintetikus kubizmus és a szürrealizmus. A hely szelleme: A metafizikus tér, a metafizikus festészet (Carra és Chirico). A racionális gondolkodás tagadása. Az irracionális művészet megjelenése. A szürrealizmus alapjai: az álom és az örült szerelem. Dali és Buñuel (Az andalúziai kutya) Miró és Giacometti.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metafizika, montázs, kollázs, frottázs, ösztönvilág, manifesztum, valláskritika, illetve a szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység	Új médiumok megjelenése a művészetben	Órakeret E: 3 óra
Előzetes tudás	A korábban megszerzett ismeretek tudatos alkalmazása Alapszintű médiaismeret.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	A narratív folyamatok felismerése. Kép- és célértelmezés.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

A fotó és a film megjelenése.
 A fotó megjelenésének hatása a társadalomra és a művészetre (pl. Nadar, Degas, Munkácsy).
 A fotográfia története. A fotográfia műfajai, típusai. A fotográfia, mint önálló művészet.
 A film születése. A mozgás megjelenése. A elbeszélés folyamatossága és hatása az absztrakt gondolkodásra.
 Történetmesélés és gondolatillusztráció (pl. A csillagok háborúja és Az andalúziai kutya (Buñuel, Dali).
 – Lehetséges gyakorlati feladatok: kísérleti feladatok, gyors forgatókönyvek megvalósítása, illusztratív rögtönzések mobiltelefonok segítségével.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Camera obscura, film negatív, reklámfotó, sajtófotó, szociófotó stb., plán fogalmak, illetve a szaktanár választása szerint.
--------------------------------	--

Tematikai egység	A mozgás a művészetben	Órakeret E: 3 óra
Előzetes tudás	A tanult ismeretek kreatív alkalmazása.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Térlátás, térérzékelés fejlesztése. Folyamatábrák, ábrázolások megértése. Új ábrázolási rendszerek megismerése, értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>A „megdermedt” statikus művészet. A pillanat, a gondolat rögzítése és állandósága. A mozgás-, a dinamizmus-ábrázolás története (pl. Szamothrakéi Niké, Turner: Gőzhajó a hóviharban és elbeszélő jellegű cselekménysorok pl. Bayeux-i kárpit, Sámson dombormű, Pécs, altemplom). A mozgás megjelenése a modern művészetben. A kubista és a futurista próbálkozások (ajánlott kapcsolódási pont: Szamothrakéi Niké, futurista kiáltvány, Boccioni). Az Op-art és a kinetikus művészet. – Lehetséges gyakorlati feladatok: fázisképek készítése, sorba állítása (ajánlott eszköz: fényképezőgép, mobiltelefon).</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dinamizmus, statikus ábrázolás, optikai művészet, optikai csalódások, anamorfózis, metamorfózis, illetve a szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység	A kifejezés győzelme a valós látvány fölött; az expresszionista szemlélet általános előfordulása	Órakeret E: 3 óra
Előzetes tudás	Alapfokú történelmi ismeretek.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Elvonatkoztatás, elvonatkoztató képesség. Az értelmező folyamatok elmélyítése. „Látókör” szélesítése. Az egyéni, szubjektív vizuális gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Miért változtatjuk meg a „látható valóságot”?</p> <p>Szépség és csúnyaság. A belső tartalom hatalma (pl. Willendorfi Vénusz, E. Munch: Sikoly). A kifejezés alig észlelhető változtatásai a klasszikus művészetben (pl. Michelangelo: Dávid, Firenzei Piéta, Leonardo: Lovas szobor, Delacroix: Villámtól megriadt ló). Az expresszionizmus megjelenése és megjelenésformái a 20. században. Kifejezés és egyszerűsítés. Kifejezés egyszerű mértani formákkal. Vajon kifejezhető-e érzelmek egy négyzettel (magány, alkalmazkodás, vakmerőség).</p> <p>– Lehetséges gyakorlati feladat: látvány megjelenítése egyénileg választott sajátos szándék (pl. kiemelés, figyelemirányítás) érdekében, a vizuális kifejezés eszközeinek sajátos változtatásával (pl. sajátos nézőpont, aránytorzítás, formaredukció).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Kiemelés, mellérendelés, alárendelés, expresszív ábrázolási rendszer, absztrakt expresszionizmus, tasizmus, konstruktivizmus, geometrikus absztrakció, illetve a szaktanár választása szerint.</p>

Tematikai egység	A művészeti formák összekapcsolódása, összművészeti kísérletek	Órakeret E: 3 óra
Előzetes tudás	<p>Alapfokú történelmi ismeretek. Korábbi ismeretek konstruktív alkalmazása.</p>	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Más művészeti területekről érkező kapcsolatok, összekapcsolódások, hatások felismerése és önálló értelmezése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Mi az összművészet?</p> <p>Jelentésformák, téves és helyes értelmezések. Egy tárgyon vagy épületen értelmezni az összművészet fogalmát. Korai példák a művészeti formák és funkciók együttélésére (pl. piramis, Hagia Sophia stb.). A katedrálisok kora. A festészet, a szobrászat és az építészet együttes megjelenése a gótikus katedrálisban. A szecesszió (pl. Sagrada Familia). A szecesszió jegyeinek felismerése egy széken, bútoron, épületen, festményen (üvegablak, színes üvegablak – lehetséges összefüggés: Hagia Sophia, gótikus katedrális, Sagrada Familia, pl. Róth Miksa). „Arts and Crafts”, „Art Deco” (médiakapcsolatok: Agatha Christie: Poirot, angol televíziós sorozat).</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Összművészet, a szecesszió európai megjelenésformái, üvegablak típusok, illetve a szaktanár választása szerint.</p>	

Tematikai egység	Életterünk, tárgyak és „házak”, mesterséges környezetünk	Órakeret E: 3 óra
Előzetes tudás	A tanult ismeretek kreatív használata. A 20. század történelmének alapfokú ismerete.	
A tantárgyhoz (műveltségterülethez) kapcsolható fejlesztési feladatok	Az észlelés, megfigyelés, értelmezés képességének fejlesztése. Legyünk érzékenyek környezetünk értékeinek felismerésére, környezetünk változásaira. Kritikus és kreatív „teremtő” gondolkodás.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
<p>Életmódunk sajátosságai, szükségletei. Környezetkultúránk, épülettípusaink. A funkció és a díszítettség, panelházak és templomok. Bauhaus, kísérlet az élet és a művészi környezet együttélésére. Funkcionalizmus és organikus építészet. Beilleszkedő építészet, Wright és Makovecz Imre. Az új alapanyagok adta lehetőségek. Az üveg és a vasbeton szintézise. Felhőkarcolók. Lakóterünk, környezetünk felfedezése. A környezet, az épület, a tárgy és az ember viszonya.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Organikus forma, funkcionalizmus, ornamentika, arányrendszerek, aranymetszés, Fibonacci-sorozat, illetve a szaktanár választása szerint.	

Tematikai egység	Szabadon felhasználható órakeret	Órakeret E: 6 óra
javaslat	Az előző témakörökben tárgyalt ismeretek elmélyítése. Más művészeti ágak az adott témához kapcsolódó anyagának megismerése.	
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p>Az évfolyam végére a diákok alkalmassá válnak az alpműveltségnek megfelelő vizuális kommunikációra, felismerik és alkalmazzák annak stílusjegyeit. Átfogó, alapszintű művészettörténeti ismereteket szereznek, és képesek lesznek megszerzett tudásuk segítségével műalkotásokról önálló vélemény megformálására. A tanulók képessé válnak gondolataik kifejezésére, a mások előtti megnyilatkozásra és együttműködésre. Növekvő intenzitással és mélységgel vesznek részt a csoportos munkában. Tudatosan és kreatívan alkalmazzák a megismert formákat. Szélesítik látókörüket, ezáltal toleránsabbá válnak. Elfogadják, felismerik más emberek véleményét, más, idegen kultúrák eredményeit.</p>	